

2021/2025(INI)

27.5.2021

MNENJE

Odbora za proračunski nadzor

za Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve

o poročilu Komisije o stanju pravne države za leto 2020
(2021/2025(INI))

Pripravljalnica mnenja: Isabel García Muñoz

(*) Postopek s pridruženim odborom – člen 57 Poslovnika

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za proračunski nadzor poziva Odbor za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. poudarja, da se finančni interesi Unije ščitijo v skladu s splošnimi načeli iz Pogodb Unije, zlasti vrednotami iz člena 2 Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: PEU), ter v skladu z načelom dobrega finančnega poslovanja iz člena 317 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) in Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (finančna uredba);
2. poudarja, da je spoštovanje pravne države nujni pogoj za skladnost z načelom dobrega finančnega poslovanja ter za zaščito finančnih interesov Unije, kar je mogoče le, če javni organi ravnajo v skladu s pravom, če preiskovalni organi in organi pregona učinkovito preiskujejo oziroma preganjajo primere goljufije, davčne utaje, korupcije, nasprotja interesov ali druge kršitve prava, če so nacionalna sodišča neodvisna, če se spoštujejo odločitve Sodišča Evropske unije in če javni nadzor vzdržujejo svobodni, neodvisni in pluralistični mediji; vendar poudarja, da morajo navedene institucije delovati ne le s pravnega vidika, ampak tudi v praksi;
3. opozarja, da se Unija sooča s krizo brez primere njenih temeljnih vrednot, ki se še stopnjuje in ogroža njeno dolgoročno preživetje kot demokratični mirovni projekt; je zelo zaskrbljen, ker v več državah članicah naraščajo in se utrjujejo avtokratske in neliberalne težnje; želi spomniti, da je bila Unija do zdaj strukturno slabo pripravljena za obravnavanje kršitev načela pravne države; izraža zaskrbljenost, da je tveganje morebitne zlorabe proračuna Unije kot sredstva za oslabitev pravne države v nekaterih državah članicah vse večje; obžaluje, da Svet ne more doseči pomembnega napredka pri izvrševanju vrednot Unije v postopkih v skladu s členom 7 PEU, ki sedaj potekajo; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da so orodja Unije na tem področju nepovezana, in poziva, da jih je treba racionalizirati in ustrezno izvajati;
4. poudarja, da je letno poročilo o stanju pravne države orodje, ki je ločeno od Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092 o splošnem režimu pogojenosti za zaščito proračuna EU, obe orodji pa imata različna namena: letno poročilo o stanju pravne države je preventivnega in informativnega značaja ter namenjeno širšemu pregledu stanja in morebitnih kršitev načel pravne države v vseh državah članicah, uredba pa je mehanizem pogojenosti in določa sankcije za kršitev ali tveganje kršitev načela pravne države, ki bi lahko dovolj neposredno vplivale na finančne interese Unije; poudarja, da je pomembno razlikovati med njunimi pravnimi podlagami;
5. se seznanjen, da bi moralo biti letno poročilo o stanju pravne države za Komisijo pomemben vir informacij pri pripravi primerov za uporabo uredbe, za kar je potrebna ad hoc ocena iz člena 6 uredbe; poziva Komisijo, naj izboljša sinergijo med letnimi poročili in uredbo; poudarja, da bi morali analiza in sklepi poročila neposredno prispevati k mehanizmu pogojevanja s spoštovanjem pravne države, da bi ugotovili kršitve in ukrepali v zvezi z njimi;
6. poudarja, da je poročilo Komisije o stanju pravne države pomembno kot odraz

evropskega mehanizma za okrepitev pravne države, ki je zasnovan kot letni cikel dialoga in ocenjevanja, da bi spodbujali to načelo in preprečili, da bi se težave v državah članicah pojavile ali poglobile; pozdravlja, da je med stebre pravosodnega sistema vključen tudi protikorupcijski okvir in sistem institucionalnega nadzora in ravnotežja, saj sta zlasti pomembna za spremljanje zaščite za proračun EU; ugotavlja, da je poročilo o stanju pravne države eno od najpomembnejših, ne pa edino orodje za preiskovanje morebitnih primerov kršitev načela pravne države; poziva Komisijo, naj zagotovi poenostavljen postopek ocenjevanja v državah članicah, ki sodelujejo v podobnih mehanizmih, kot je mehanizem za sodelovanje in preverjanje;

7. ugotavlja, da prvo poročilo o stanju pravne države predvsem opisuje stanje v državah članicah; meni, da mu primanjkujejo ugotovitve o stanju pravne države v državah članicah in EU na splošno, ki so bistven temeljni pogoj za opredelitev nadaljnjih ukrepov; poudarja, da bi morala imeti poročila bolj preventivno vlogo in ne samo spremljati, da bi bila v prihodnje bolj analitična; poziva Komisijo, naj zagotovi ocene in priporočila za posamezne države za preventivne in korektivne ukrepe ter naj navede orodja, ki bi jih lahko uporabila v primeru neupoštevanja priporočil; poudarja, da bi morala ta priporočila po potrebi vključevati tudi roke za njihovo izvedbo;
8. pozdravlja, da se stanje v vseh državah članicah pregleduje na podlagi istih kazalnikov in po isti metodologiji; ceni, da je Komisija v poročilo vključila opažanja in ugotovitve o vseh državah članicah; obžaluje pa, da v sedanji obliki ne razlikuje med težo ugotovljenih težav na področju pravne države, prav tako pa ne opredeljuje, ali gre za sistemske težave ali posamezne kršitve; poziva Komisijo, naj v prihodnjih poročilih razlikuje med njimi, da bi preprečila zlorabo poročila kot orodja za relativizacijo in trivializacijo procesov, ki resno ogrožajo pravno državo v nekaterih državah članicah; poziva Komisijo, naj temu primerno posodobi svojo metodologijo in brez nepotrebne odlašanja obvešča Parlament;
9. poziva Komisijo, naj v prihodnjih poročilih zagotovi informacije o tem, kako države članice spoštujejo načelo pravne države in učinkovito ščitijo finančne interese Unije, tako za prihodke kot odhodke proračuna EU, upošteva dodatna tveganja za proračun Unije zaradi covid-19 in s tem povezana sredstva Unije, ki so na voljo državam članicam v okviru instrumenta za okrevanje in odpornost, ter naj poudari primere, v katerih bi kršitve načel pravne države v določeni državi članici lahko dovolj neposredno vplivale ali resno ogrozile finančna sredstva Unije, kar bi lahko nato bila podlaga za začetek uporabe mehanizma pogojenosti s spoštovanjem pravne države; poziva Komisijo, naj ukrepa na podlagi svojih prejšnjih ugotovitev, pri tem pa zlasti izpostavi vse sistemske ali ponavljajoče se vzorce kršitev pravne države in spremlja izvajanje svojih priporočil;
10. želi spomniti, da mora Komisija upoštevati ustrezne informacije iz zanesljivih virov in od priznanih institucij iz uvedne izjave (16) Uredbe (EU, Euratom) 2020/2092, s poudarkom na Evropskem računskem sodišču, pregledu stanja na področju pravosodja v EU, Evropskem uradu za boj proti goljufijam (OLAF) in Evropskem javnem tožilstvu; poziva države članice, naj proaktivno sodelujejo v postopku ter začnejo konstruktiven dialog in sodelovanje s Komisijo, da bi izboljšali stanje pravne države v vsaki državi članici in na splošno v EU;

11. pozdravlja, da je v postopku priprave potekalo posvetovanje s civilno družbo; poudarja, da lahko akterji civilne družbe pomembno prispevajo k oceni razmer v posameznih državah in zagotovijo bolj kritičen pogled, kot bi ga dotična vlada; vendar ugotavlja, da bi bilo mogoče postopek posvetovanja izboljšati tudi z nadaljnjim spremljanjem prispevkov akterjev civilne družbe, dovolj dolgimi roki za predložitev prispevkov in s ponovnim razmislekom o obliki enotnega vprašalnika za prispevke; spodbuja Komisijo, naj od civilne družbe zahteva dodatne informacije o tem, kako narediti postopek posvetovanja za prihodnja poročila kar najbolj učinkovit;
12. pozdravlja dejstvo, da so protikorupcijski okviri, vzpostavljeni v državah članicah, eden od štirih stebrov, izbranih v poročilu; vendar ugotavlja, da ostaja njihova ocena v pretežni meri opisna; poziva Komisijo, naj oceni obstoj nacionalne protikorupcijske zakonodaje, politik in strategij, pa tudi njihovo učinkovitost, predstavi dobro prakso, opredeli področja, ki so še posebej občutljiva na korupcijo, in pripravi priporočila za posamezne države za izboljšanje, to znanje pa naj uporabi za posodobitev in okrepitev protikorupcijskega okvira Unije; poziva Komisijo, naj v tem procesu uporabi informacije in ocene Skupine držav proti korupciji (GRECO);
13. poudarja, da bi morali protikorupcijski okviri zajemati področja, kot so etična pravila, ukrepi za ozaveščanje, pravila o razkritju premoženja, nezdružljivost in nasprotje interesov, javna naročila, mehanizmi notranjega nadzora, pravila o lobiranju in vrtljivih vratih; poudarja tudi, da bi morale nacionalne strategije vsebovati orodja za preprečevanje in odkrivanje tveganja goljufij in korupcije ter za odpravo teh praks s sankcijami, pa tudi mehanizme za povračilo dobička, ustvarjenega s temi praksami;
14. poziva Komisijo, naj v duhu dajanja dobrega zgleda in kjer je to ustrezno, v prihodnja poročila vključi oceno uspešnosti institucij EU na področjih, ki jih obravnava poročilo, zlasti kar zadeva njen protikorupcijski okvir;
15. poudarja, da so za odkrivanje in preprečevanje korupcije nepogrešljivi preglednost, dostop do javnih informacij, svoboda in pluralnost medijev, raziskovalno novinarstvo, zaščita novinarjev pred strateškimi tožbami zoper javno udeležbo, zaščita žvižgačev in splošna kultura integritete v javnem življenju;
16. opozarja, da pomanjkanje enotnih, posodobljenih in konsolidiranih statističnih podatkov v vseh državah članicah, skupaj z izzivi pri zbiranju informacij o upravičencih programov EU, ovira ocenjevanje in primerjavo podatkov o preiskavah in pregonu kaznivih dejanj korupcije; zato poziva Komisijo, naj podpre in spodbuja harmonizacijo opredelitev teh kaznivih dejanj po vsej Uniji ter boljšo uporabo obstoječih podatkovnih nizov in metodologij za razvoj novih, da bi po vsej EU pridobili primerljive podatke o obravnavi primerov korupcije;
17. opozarja, da je v boju proti korupciji nujno podpreti in povečati sodelovanje med institucijami EU, državami članicami, Evropskim uradom za boj proti goljufijam (OLAF) in Evropskim javnim tožilstvom; meni, da so za boj proti korupciji potrebna ne samo močna pooblastila, temveč tudi večji proračun, več sredstev in več vseh ostalih oblik podpore, ki jo potrebujejo navedene institucije in organi; opozarja, da bi bilo treba države članice, ki prejemajo nepovratna sredstva iz proračuna EU, spodbujati, naj se pridružijo Evropskemu javnemu tožilstvu;

18. pozdravlja dejstvo, da revidirana uredba o uradu OLAF spodbuja države članice k boljšemu spremljanju njegovih priporočil in večji dopustnosti njegovih poročil v nacionalnih sodnih in upravnih postopkih; opozarja, da revidirana uredba o uradu OLAF tudi krepi način, kako lahko urad izvaja lastne preiskave, zlasti z okrepitevijo pravil o službah za usklajevanje boja proti goljufijam v državah članicah ter o sodelovanju med uradom OLAF in pristojnimi nacionalnimi organi pred preiskavo, med njo in po njej;
19. meni, da je stanje na področju spoštovanja načel pravne države v nekaterih državah članicah izjemno zaskrbljujoče in da resno ogroža dobro finančno poslovanje proračuna Unije, zato zahteva takojšnjo pozornost; ponovno poudarja, da splošna ureditev pogojevanja s spoštovanjem pravne države, kot je opredeljena v Uredbi (EU, Euratom) 2020/2092, velja od 1. januarja 2021 in ni odvisna od sprejetja smernic ali sodne razlage; ponovno poziva Komisijo, naj do 1. junija 2021 izpolni svoje obveznosti iz te uredbe in o tem ustrezno obvesti Parlament, sicer bo moral Parlament upoštevati, da Komisija ni ukrepala in bo nato ukrepal v skladu s členom 265 PDEU;
20. obžaluje, da kljub številnim kršitvam pravne države, ki so bile ugotovljene v poročilu in ki vplivajo na dobro finančno poslovanje proračuna, Komisija tega orodja še ni uporabila; ponovno poziva Komisijo, naj nemudoma ukrepa v skladu z navedeno uredbo, da bi brez odlašanja v celoti izkoristila svoja obstoječa preiskovalna orodja za to, da bi odpravila pomanjkljivosti v zvezi z spoštovanjem načel pravne države v državah članicah, ki bi lahko dovolj neposredno vplivale ali resno ogrozile dobro finančno poslovanje proračuna Unije; vztraja pri vlogi in pristojnostih Parlamenta, zlasti pravici, da ga Komisija ustrezno obvešča v postopkih, ki zadevajo mehanizem pravne države; opozarja, da je treba pri sprejemanju ukrepov v primeru kršitev načel pravne države ustrezno zaščititi legitimne interese končnih prejemnikov in upravičencev;
21. poziva k oblikovanju delovne skupine Evropskega parlamenta, ki bo natančno spremljala razvoj dogodkov v zvezi z Uredbo (EU, Euratom) 2020/2092, sestavljali pa jo bodo poslanci iz pristojnih odborov, ki jim je bila zadeva najprej dodeljena;
22. poziva k uvedbi systemskega in strukturnega mehanizma, s katerim bo Parlament Komisijo obveščal o svojih ugotovitvah o pomanjkljivostih in kršitvah načela pravne države v državah članicah; predlaga, naj Parlament ta mehanizem čim predlaga Komisiji.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	26.5.2021
Izid končnega glasovanja	+: 24 -: 5 0: 1
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Matteo Adinolfi, Olivier Chastel, Caterina Chinnici, Levteris Hristoforu (Lefteris Christoforou), Corina Crețu, Ryszard Czarnecki, José Manuel Fernandes, Luke Ming Flanagan, Daniel Freund, Isabel García Muñoz, Monika Hohlmeier, Pierre Karleskind, Joachim Kuhs, Claudiu Manda, Younous Omarjee, Cvetelina Penkova (Tsvetelina Penkova), Markus Pieper, Sabrina Pignedoli, Michèle Rivasi, Petri Sarvamaa, Vincenzo Sofo, Michal Wiezik, Angelika Winzig, Lara Wolters, Tomáš Zdechovský
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Joachim Stanisław Brudziński, Katalin Cseh, Mikuláš Peksa, Ramona Strugariu, Lucia Vuolo

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

24	+
NI	Sabrina Pignedoli
PPE	Levteris Hristoforu (Lefteris Christoforou), José Manuel Fernandes, Monika Hohlmeier, Markus Pieper, Petri Sarvamaa, Michal Wiezik, Angelika Winzig, Tomáš Zdechovský
Renew	Olivier Chastel, Katalin Cseh, Pierre Karleskind, Ramona Strugariu
S&D	Caterina Chinnici, Corina Crețu, Isabel García Muñoz, Claudiu Manda, Cvetelina Penkova (Tsvetelina Penkova), Lara Wolters
The Left	Luke Ming Flanagan, Younous Omarjee
Verts/ALE	Daniel Freund, Mikuláš Peksa, Michèle Rivasi

5	-
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Ryszard Czarnecki, Vincenzo Sofo
ID	Matteo Adinolfi, Lucia Vuolo

1	0
ID	Joachim Kuhs

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani